

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. XX. De jurgiis contra doctrinam Tamburini deque consequentiis impiis
quas ex illa malè intellecta Baronius deducit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Cap. XX. De iurgiis contra Doctr. Tamb. 509

hinc quinque circiter annos Romæ ob sua negotia commorantem audivisse, coram, à gravissimo Ministro Sacre Inquisitionis Rom. ipsum eundem Ministrum præsentem affuisse, quando ad dictam Sacre Inquisitionis Congregationem opus D. calogi P. Thomæ Tamburini (mibi videtur, addidisse etiam ejusdem tria opuscula, sed huius non bene memini) fuit allatum, diligenter fuisse lectum, eiusque propositiones, quæ insinuatæ erant cum libris ipsis, comparatæ, ac nihil inventum fuisse, quod expurgatione, aliave nota dignum censetur. Hæc vir ille Sacre Inquisitionis Minister; addens, aliud explicatius se enarrare, ob horum Ministrorum solemne secretum, nequaquam posse.

6. His ego, & quilibet non livore tactus, fidem habere cogimur, si Baronius refragatur, eredit sui Curatis, ut liber. Illud certe commendabile omnino fuit, quod Patres Sacre Inquisitionis Rom. mutilatæ doctrinæ compendiosa propositione contenti nequaquam fuerit, ut Antigonistæ Tamburini fecerunt, sed Codicem ipsum, sed contextum doctrinæ sed connexionem propositionum, & similia propriis oculis excurrere voluerunt.

CAPVT XIX.

De supplici libello Curatorum Parisiensium.

1. Secundo Baronius in d. §. 2. pag. 73. ait, se fidem magnam Curatis Parisiensibus habere, qui supplicem contra Tamburini Doctrinam libellum obtulere.

Miror ego, Baronium huiusmodi Curatorum libellum magni facere, cum ipse sciat, si non oblatum, si non admissum, si ab illis, ad quos dirigebatur approbatum nequaquam fuisse, quia fortasse non esse germanam doctrinam Tamburini, cognoverunt. Et sane si umbra tenuissima alicuius reprobationis contra eam doctrinam affuisset, pro quantum in ea exultaret Baronius! sed merito vel invitatus tacet.

Quare hic mihi nullum superest onus hunc libellum reflectendi, solum enim per absolutam negativam pronuntio, & in Superioribus jam ostendi, si propositiones illas supra cap. 1. allatas continebat huiusmodi libellus, ut ibi iacent, eas non esse, nec sapere Tamburini germanam doctrinam, exceptis, ut modo notabam, paucis propositionibus, quas ex Superioribus colligere quis poterit.

2. Quod tamen profert hac occasione Baronius æquis auribus audire non possum, nec debeo. Comparat Curatos illos cum Sacris Inquisitoribus Italiae, & audent dicere, eos non esse his inferiores. Hæc sunt eius verba dicta pag. 73.

3. BARON. Nec Inquisitoribus Sicilia, & Italia (quorum suffragium commentitium censo) hi Curati (Parisenses) pietatis, eruditionis, prudentie, integritatis opinione, aut etiam amplitudine potestatis in subditos, inferiores sunt, ut ex vera illorum expositione gravissima nota non vultur, & illi commendatio accedat ex Inquisitionis suffragio.

4. Itane tuis Parisiensibus Curatis (sicut alias præstantissimis) adularis, ut eos Superiores facias Eminentissimis Cardinalibus Romanam, seu Italianam Inquisitionem moderantibus? Ergo Prælatos gravissimos Sacre Italiane Inquisitionis Præfectos, Præstantissimos Viros à Summa Inquisitione Hispanica in Siciliam Delegatos, Sapientissimos Doctores, Theologos, Jurisconsultos, inter quos tui Sacri Ordinis plures doctissimi Magistri sedent; ergo, inquam, hos tuis Parochis æquales, vel inferiores existimas? Mirum: sed illud magis, quod addis (& etiam amplitudine potestatis in subditos) si enim intelligas de multitudine subditorum, si de amplitudine iurisdictionis, inquit, an plures sint subditi singulorum dictorum Curatorum, seu etiam

Paris III.

omnium collectivè sumptorum, quam subditi totius Regni Siciliae, totiusque Italiae? & iterum inquit, an Parochorum tuorum iurisdicção, & amplitudo potestatis se extendat ad ea, ad quæ latè excurrit iurisdicção Inquisitorum? Verum hæc ad meum institutum non pertinent.

CAPUT XX.

De iurgiis contra Doctrinam Tamburini; deque consequentiis impiis, quas ex illa male intellecta deducit Baronius.

1. Prior huius Cavillationis pars ex se, & ex dictis ruit. Ex se, quia quæ sunt mera verba, vel iurgia, statim atque contorta sunt, languescunt, si Christiana patientia tolerentur. Ex dictis, quia iam in superioribus capitibus huius Opusculi germanas Tamburini sententias mecum ponderavi, approbavitque quilibet non invidus lector. Et nota artificiosam Baronii amplificationem. Ea enim sabinde vertitur circa illud Tamburini verbum (probabilitas tenuis) & in hoc §. 2. Baronius rursus dicit, quasi à Tamburino dictum sit (probabilitas tenuissima) imò ut Rhetoricè gradatim amplificet, vocat illam, solum tenuissimæ probabilitatis, & nunquam meminit doctrinæ solemnem Tamburini, quæ ea tenuis probabilitas deficiatur ita ab opposita parte, ut jam amplius probabilitas non sit; sed iam de hoc in superioribus dictum est aliquid c. 2. n. 9. & c. 9. n. 8. & mox num. seq. & iterum §. cap. 23.

Expendenda ergo solum à nobis est pars posterior dicti à Baronio. Hoc est, videntur sunt consecutiones impie, quas deduci posse ex Tamburini doctrina cavillari non dubitat. Eius autem consecutiones in forma dialectica dispositæ, hæc sunt in unico argumento, à me faciliore intelligentiæ gratia collectæ.

2. BARON. Ex Tamburino Omnis tenuissima probabilitas sufficit ad prudenter, atque adeo ad operandum citra culpam.

Sed Titius v. g. habet tenuissimam probabilitatem de mortalitate v. g. Animæ rationalis; quis enim dubitat esse de hac aliqua levissima fundamenta, & consequenter adesse tenuissimam aliquam probabilitatem? Idem de creatione mundi non facta à Deo. Idem de negatione existentia eiusdem Dei. Idem de libertate arbitrii non concordante cum gratia, & similibus, quis enim dubitat, de his adesse aliqua levissima fundamenta, &c.

Ergo Titius probabiliter, & prudenter operabitur, adeoque citra culpam, si assentiatur his propositionibus: Anima rationalis est immortalis. Deus mundum non creavit. Deus non est. Libertas non stat cum gratia, & similibus.

3. O dialecticum excellentem! quia usum distinctionum non usurpasti, ideo in fallacias fœde lapsus es. Distinguenda enim est maior, & minor tui syllogismi ex solida doctrina Tamburini, & sic respondendum.

TAMB. Omnis tenuissima, imò tenuis, imò mediocris probabilitas sufficit ad prudenter, atque adeo ad operandum citra culpam, quando hæc probabilitas absorbeatur ab opposita probabilitate, sicut absorbeatur candela à maiore luce, nego maiorem; quando non absorbeatur, concedo maiorem.

Sed Titius habet tenuem, vel etiam mediocrem probabilitatem de mortalitate animæ rationalis, quæ probabilitas non absorbeatur seu deiciatur ab opposita probabilitate, ergo maiorem; quæ absorbeatur, concedo maiorem. Idem dic de creatione mundi, non facta à Deo, de negatione existentia Dei, de libertate non concordante cum gratia, & similibus.

Ergo Titius probabiliter, & prudenter operabitur adeoque citra culpam, si assentiatur illis propositionibus, nego pernego, & quilibet non cæcus pernegabit impiam consequentiam, quia tunc non operabitur ex illa probabilitate, quæ iam deicienda fuit.

Vu 3

4. Quod

4. Quoad autem in prædictis omnibus illa sint levia fundamenta, quæ absorbeantur à solidioribus opposita partis, nulla est dubitatio, & scietur ipse idem Baronius, dum dicit, illa esse fundamenta levia. Ad Theologos; imò pro aliquibus ex his consule Metaphysicos, nam ab his illarum veritatum solidissimæ rationes explicantur.

5. Præterea cum fideles his, & similibus mysticis constanter, & certissime assentiantur ex fide divina, non indigent aliis fundamentis, & rationibus probabilibus, seu probabilioribus ad assensum illorum, quasi expectent, quod probabilitas major de his mysteriis absorbeat illam probabilitatem de opposita parte, sive medioctem, sive tenuem, nos, inquam, indigent; siquidem hæc certitudo fidei deicit omnem probabilitatem cujuscunque gradus, quæ possit opponi pro parte contraria.

6. Vnum hic denique moneo lectorem, ut vigilet, quando in hoc 2. §. repetit Baronius, & impugnatur propositiones eas, quas simul concessit §. 1. nam tunc semper erit recurrendum ad responsiones, seu ad explanationes nostras, scorsim in superioribus Capitulis alatas.

CAPUT XXI.

Primum Paradoxum ex tribus imputatis Tamburino, hoc est, jurare verbis æquivocis

1. **P**ergit Baronius l. c. §. 3. contorquere in Tamburinum multa multum amarulenta, quæ, ut alias dixi, ab animo pacato oleoque tranquilliore præceptoris mei sunt silentio superanda. Nulla enim tam atrox intentari potest injuria, quæ animum illum perturbare queat, qui vel ad patientiam à pietate, vel ad eorum despectum à generositate movetur.

Iam post hæc primum Paradoxum Tamburini sic producit lib. 5. cap. 3. fol. 91.

BARON. Hujus generis (Paradoxum) est, quod Tamburinus asserit, certum esse, jurare verbis æquivocis cum causa, perinde licitum, ac sine causa, illicitum esse.

Addit immediatè in hunc modum.

Quasi parvis veritatis, & aequè receptum sit apud omnes, honestari posse quacunque causa juramentum æquivocum, ac sine causa damnari.

2. In Tamburini doctrina non apparet illud (perinde) unde Baronius colligit interpretationem suam, (quasi parvis veritatis) neque illud (quacunque ex causa) unde Baronius etiam de levissima agi causa conqueri possit, neque aliquod verbum, unde Baronius possit reprehendere Tamburinum, quasi dicat doctrinam illam esse receptam ab omnibus, quare igitur illa promittit? Sed fecundissimus est nostri impugnatoris campus; & semper Africa novi aliquid apportat.

2. Venio ad rem. Duas habet partes hæc doctrina quam refert Baronius, ut idem ipse notat; Prior est, jurare cum causa verbis æquivocis, est licitum. Posterior jurare verbis æquivocis sine causa, est illicitum.

Quoniam ergo hæc pars posterior certa est omnibus, etiam Baronio id fatenti, cur is appellat hanc doctrinam Paradoxum, per quam vocem à Græcis vocantur admirabilia præter opinionem omnium? Prior autem pars cum à multis Doctoribus, ut ipse idem Baronius notat, licet acriter impugnetur, censetur vera, esto à multis falsa, cur eam inter Paradoxa communerat? Certè si is dixisset, partem hanc priorem à Tamburino dictam esse improbabilem, esse à veritate alienam, posse rationibus fortibus refelli, nihil succenserem: sed cur hoc vocabulo odioso Paradoxi illam appellat? & injuriosius, atque falsius in eodem §. 3. addit, esse hæc Paradoxa à Tamburino inventa, & ab aliis Doctoribus longè distantia? Ultra opinionemne est, & à reliquis Doctoribus longè

distant id, quod plures doctissimi Theologi non leviter innixi fundamentis opinantur? Hos plures Doctores mox proferam apud me n. 6.

4. Dices illud dixi, quia Tamburinus parvis veritatibus, & certitudinis facit priorem partem cum posteriori: Tamburinus? Nonne illam fingis, sicuti fingisti alia locuta? Tamburinus non dicit esse parvis certitudinis partem, sed licitam, alteram non item, certum esse, minus comparatione, & esto adit implicita aliqua comparatio, hæc non est in omnibus: Paritas enim non est necesse, ut ambulet (juxta rusticorum locutionem) cum quatuor pedibus. Comparatio enim in casu nostro solum effigiet in eo, quod utrumque apud Tamburinum sit certum. Quis enim ignorat, posteriorem partem admitti ab omnibus, non autem priorem? sed ipse utramque ut certam admittit ob satis firmas rationes, ut mox videmus. Quare quando dicit, priorem partem esse certam, non dicit esse certam omnibus, sed sibi, qui modum loquendi in meo præceptore in suis operibus est frequens: quando enim sententiam ipse judicat certam, nec solum probabilem, licet alii eam non admittant, dicit (certam mihi est hoc vel certum hoc est, nam quando est certum etiam aliis, solum addere, sic, vel quid simile) certum est apud omnes, &c. &c.

Verum hic duo non sunt omittenda. Primo ipsa verba hæc de re Tamburini. Secundo, hanc doctrinam non esse ipsius singularem, sed multorum; unde non possit vocari Paradoxum.

De illicito usu Juramenti dolosi promissio.

5. **TAMBUR.** Num. 1. Certum est primo (ait lib. 3. in Dec. cap. 3. §. 2. n. 1.) jurare sine animo implendi est mortale. Ita Less. l. 2. c. 42. d. 8. n. 42. Suar. tom. 1. de Relig. l. 3. de Jur. c. 17. & communiter patet ex dictis. Certum est secundo, jurare sine animo jurandi, sive rei si levis, sive gravis, vel jurare verbis æquivocis, non esse licitum sine causa, licitum esse cum causa, juxta ea, quæ diximus cap. 2. §. 2. & 3. quæ sunt recolenda, quia, quantum ad hoc, eadem est ratio assertorii, & promissorii. Illud est advertendum, facilius ex hoc capite in promissorio mortaliter peccari posse, quam in assertorio, quia in promissorio aliquid tertio promittitur, unde facilius potest proximi damnum intercedere, quo notabili accedente, mortaliter peccatur. Hæc ille.

Nota verba hæc (juxta ea, quæ diximus c. 2. §. 2. & 3. quæ sunt recolenda) per errorem sive Scriptoris, sive Typographi, sive alterius huc irrepsisse, hos cum §. 2. & 3. dicti cap. 2. hujus lib. 3. in quo secundo cap. agit author de juramento assertorio, hos inquam §. nunquam invenies. Verum hoc obiter pro studiosis Doctoribus moneo, ne scilicet querendo prædicta loca, frustra laborent.

6. Superest nunc illos plures Theologos, qui nostram sententiam amplectuntur, proferre. Ecce apud Castrop. & Ioan. Sanch. illos citatos.

CASTROP. Dixi esse solum (ait tom. 3. tit. 14. d. 1. p. 7. num. 4.) venialem culpam, quando hoc juramentum fit absque necessitate. Si enim aliqua causa honesta occurrat veritatem intercedit, qualis esset, si ob tuam, tuamque salutem, honorem, rem familiarem tuendam, conventus occultatio, aut si conveniret, ne ameres interroganti inusit, nullam culpam committis, sic amphibologie juras. Et ratio est clara, quia defectus iudicii, qui in tali juramento esset poterat cessare, interveniente causa iusta, sic occultandi veritatem. Sic tenet expressè Navar. (non cito loca, quia facile possunt videri in ipso Castrop.) Tolet. Suar. Valent. Less. Bonac.

Quod verum habet, tamen si non rogatus jurer, sed te offeras ad jurandum, si tamen jurandi, occultandi veritatem honesta causa intercedat, qualis intercedere potest,